

Előfizetési díj:
 Egész évre . . . 10 K — f.
 Fél évre . . . . . 5 K — f.
 Negyed évre . . . 2 K 50 f.
 Egyes szám ára 20 fillér

Hirdetmények:
 3 hasábos petítor egyszer
 18 fillér, többszöri hirtetésnél 14 fillér.

ZALAMEGYE

A lap
 szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez (Wlassics-utca 52. sz.), az anyagi részét illető közlemények pedig a kiadóhivatalhoz (Ujváros-utca 25. sz.) küldendők.

Kéziratokat
 nem küldünk vissza.

ZALAVÁRMEGYEI HIRLAP

politikai, társadalmi, közművelődési és gazdasági hetilap.

Megjelenik minden vasárnap reggel.

Az igazság.

Az igazságszolgáltatásról beszéltek a múlt héten a képviselőházban. Az igazságügyre szükséges milliókat nagyobb emóciók nélkül megszavazták ugyan, de a beszédekből azt érthette meg az ország, hogy az igazságügy terén nagy és mélyreható reformokra van szükség, amelyeken szorgalmasan dolgoznak a kodifikátorok s dolgozik első sorban a tudós miniszter, Plósz Sándor.

Hogy mi a hiba a perrendtartásban, végrehajtási törvényben, az igazságszolgáltatás adminisztrációjában, arról jogászok és államférfiak köteteket irtak és még többet beszéltek. Ez a rengeteg kritika meg is hozza a maga áldásos gyümölcseit, de a pörösködő kis ember kritikája szintén sokat ér, ha megszívlelik az intéző körök.

A bíróságok és hatóságok ajtóit nyitogató göcseji ember mindegyre azon panaszkodik, hogy drága az igazság és sokáig tudja kitiporni a jussát a szegény ember.

Aki ismeri a parasztperek sorsát, igazat ad az atyafinak. Ha pere akad valami

apró követelés miatt, sokáig megsínyli a felperes is, alperes is. A szegény embernek nincs nagy követelése; az ügyvéd pedig nem hajlandó a bíróság által megállapított díjért perelni; a költségek orszlán része tehát a felperesre esik, aki egy két száz korona követelésének felét elfizeti, mire hozzájut a pénzéhez. Az alperest pedig agyonnyomorítják a végrehajtási költségek, amelyek sokszor, nagyon sokszor meghaladják a tartozását.

Az iparos apró követeléseinek behajtása szintén nehézkes és drága.

A kisebb követeléseket nagyon sok ember inkább veszni hagyja semmint perre vigye, mert nem csak költségbe, hanem sok utánjárásba is kerül a behajtás.

A szegény ember tehát legelső sorban olcsóbb igazságszolgáltatásért könyörög, hogy érdekeit jobban megvédelmezhesse.

Legindokoltabbak azok a panaszok, amelyek a törvény hiányainak a szédelgés, a lelkiismeretlen visszaélések által való kihasználását sorolják fel. Régen ismert tény, hogy a szédelgők, uzsorások zugirások a törvények hiányos intézkedéseit évtizedek óta a maguk javára zsákmányol-

ták ki s nagyon sokan vagyont szereztek azoknak a kisembereknek a rovására, akik a törvényeket nem ismerték.

Bőven ismeretes dolog nálunk az is, hogy a gépügynökök hogyan csapták be a földművelőt, sőt az értelmesebb birtokost is. Mindenki tud akárhány esetet arra, hogy a váltókkal rászédett parasztot hogyan forgatták ki mindenéből az élelmes és lelkiismeretlen ügynököket utaztató gyarak. Napról-napra látjuk, hogy a végrehajtásoknál, árveréseknél minő visszaélések harapózkodhatnak el teljesen büntetlenül. Láttunk esetet arra is, hogy a népboldogító szövetkezetek hangzatos jelszavai csak arra szolgáltak, hogy száz és száz ember perköltségeket fizessen. Tapasztalhatjuk az életbiztosító ügynökök üzelmeit. Bőven szedi áldozatait a gabona uzsora s a szegény ember apró kölcsönei után fizetett törvényellenes kamatokból még mindig lehet vagyont szerezni.

A mi törvényeink hiányai miatt törvényes mezben folyt a fosztogatás és folyik még ma is. Hány tudatlan ember esik áldozatává egy aláírásnak, amelyet jóhiszeműen kapart egy ártatlannak vélt okiratra,

TÁRCA.

A világ.

Rados Gáspár tanár urékat otthagya a régi szobaleányuk. Zsófi éppen öt esztendeig lakott a tanáréknál egyfolytában. Szép, jó, dolgos lány volt, a kire aggodalom nélkül rá lehetett bízni a dobos-torta készítést és a szappanfőzést egyaránt. . . . Egy napon felmondott. Okát sem adta, csak elment. Megunta a szolgálatot.

Ép ennek a felmondásnak a történetét beszélte el a kis tanárné a sógorasszonyának, Müllernének.

Müllerné még mindössze egy nap óta van Pesten, de eddig jóformán arra sem ért rá, hogy kissé körülnézzen a városban. A töméntelen izenet, meg az özön pletyka teljesen lefoglalta a két asszony idejét. Radosné egy épen nem rövid, de annál kimerítőbb referáda keretében már elmagyarázta az ángyomasszonynak, hogy kik és mik laknak a házban. Ezek közül ki nem él az urával? Ki lakik „csak úgy“ ezzel vagy amazzal? Melyik szomszédasszonynak nincs mosó teknője és kik szokták a szomszédból kölcsön kérni a vasalót s a dagasztó tálat.

Mikor a két asszony ezeket a tagadhatatlanul nagy fontosságú kérdéseket töviről-hegyire megvitatta, végre arra a meglepő eredményre jutott, hogy minden férj kártyás.

Ez a férjeket a sárgaföldig lesújtó ítélet különben logikai összefüggésben volt azzal, hogy míg eseléd híján Radosnéknak otthon kellett ülni és Gyurkát őrizni, addig a kegyetlen tanár valamelyik klubban boldogan verte a blattot. Gyurka ugyan nem szorult az őrizetre. Az anyja szavai szerint ama kevesek közé tartozott, akik soha sem feledkeznek meg gyermeki kötelelességeikről. Áldott jó fiu, aki soha sem sir. Nem duskál az ételben, sőt a levest is megeszi, ami a mai gyermekeknél ritkaság. Ami pedig az ésszt illeti, ámbár csak négy éves, már is olyan okos, mint egy zsebszótár.

Noha a kis mama szavaiban nem kételkedett senki, Gyurka mindazonáltal jónak látta beigazolni az anyja állításait s olyan zsvajt csapott a szomszéd szobában, hogy az ángyomasszony majd megsiketült tőle. Egy-egy erőteljesebb kurjantásnál a mama egy pillanatra abba hagyta a beszédet s ragyogó arccal magyarázta:

— Hallod lelkem; Gyuri vonatot játszik. A rozsz posztó a székeket egymásra rakja s nagy füttyölés és esilingelés közben versenyjátászt rendez egy asztal körül. Ő maga a vonat, a masiniszta, a mozdony, a csengő. . . . Hát mondjad lelkem, létezik még több ilyen aranyos gyerek a világon?

Az ángyomasszony ugyan ismert még néhány ilyen aranyos gyereket, mindazonáltal nem szólott. A helyzethez illő komolysággal hallgatta a Gyurka dicsőretét s csak egy-egy „hm, hm“ és

„na, na“ szóval vitte előbbre a szükséghez képest a beszéd fonálát.

Épen a cselédügy ma és a cselédügy a régi jó időben című soha ki nem meríthető kérdések fejtegetésével volt elfoglalva Radosné, mikor halkan kopogtattak az ajtón.

— Ugyan ki jöhet? — riadt fel a két asszony.

Izlésesen öltözött fiatal hölgy lépett be. Sugár termetére rásimult a divatos lilaszínű ruha. Formás arcoeskájához illett a bóbítás kalap.

— Jónapot nagysága!

A tanárné tágranyított szemmel bámult a jövevény elé.

— Maga az Zsófi? Alig ösmertem meg.

— Igen is, én vagyok. Meg akarom mondani a nagyságának, hogy nagyon sajnálom, de nem jöhettek el ma délután Gyurkára peszrázkodni, mert már magam is — nagysága vagyok.

Leste a hatást. Bogár két szeme megvillant, mikor ezeket mondta, jól esett neki, hogy a volt asszonya bosszankodik.

Radosné még helytel is megkínálta, Zsófi azonban nem ült le.

— Köszönöm szépen, nagysága — mondta mosolyogva — nem fáradtam el, kocsin jöttem.

A tanárné egyik ámulatból a másikba esett. Most már az asszonyi kíváncsiság is csiklandozta. Tudni akart mindent.

Zsófi folytatta.

— Először a szobalányomat akartam elkül-

vagy megrendelésre. Hányan nyomorodtak el a zugirászok bünei miatt.

A földműves emberre valóságos átokként nehezedett a telekkönyvek rendezetlensége, amelynek Zalavármegyében klasszikus példáit láttuk. Éveken keresztül nem volt képes a paraszt jelzálogkölesönhöz jutni s fizette a váltókölesnök magas kamatait. Az eladott ingatlanok átíratása a legtöbb esetben rengeteg időbe és pénzbe került. Sok bajt okoz a telekkönyvek s a kataszter között fenálló eltérés, amely miatt annyi a téves adatokat tartalmazó adó és községi bizonyítvány, hogy se szeri, se száma. Ennek a következményei még az adókiveetés és behajtás körül sem maradnak el, amelynek szintén a törvények utvesztőiben járatlan kis ember adja meg az árát.

A zugirászok, a lelkiismeretlen kufárok, a szédelő üzletszerzők, az uzsorások még mindig találnak módot arra, hogy törvényes eszközökkel tegyék tönkre áldozataikat, pedig a korlátozó törvények egész sora igyekezett védő intézményeket felállítani. De Magyarországon a törvények védelme alatt üzött irreális üzlet s a kisexistenciák zsákmányolása már rendes kenyérkeresetté, rendszerré vált, amely egész tömeg embert foglalkoztat. Ha ezek leszorultak az egyik térről, más téren dolgoztak és mindig megtalálták azokat a réseket, amelyeket a törvények szabadon hagytak.

Legfőbb ideje, hogy a jogszolgáltatás olyan irányban reformáltassék, hogy a kis ember a szédelgésekkel szemben a bíróságoknál feltétlenül védelmet találjon és a szédelőknél ne lehessen igazságuk csak azért, mert formailag kifogástalanul járnak el, lényegében azonban becsapásra utaznak. Legfőbb ideje, hogy az igazságszolgáltatás

deni az izenettel. De aztán meggondoltam. Még talán meg is sértődött volna a nagysága.

Radosné ümmögött valamit. A leány beszélt tovább.

— Gondoltam jobb lesz, ha magam mondom, hogy most már nem lehet eljönnöm. Pedig tessék elhinni, én eljöttem volna jó szívvvel, ha nem így fordult volna . . .

Az ányomasszony rosztat sejtett. Felkavarodott benne az erkölcs s nem tetszőleg nézett a sógorasszonyra. A kíváncsi tanárné azonban egy dühös pillantással bele fojtotta a haragos gondolatokat. Ő kíváncsi volt a részletekre.

Tapintatosan kezdett a vallatáshoz.

— Talán örökölt? — kérdezte ártatlan mosollyal.

— Óh nem. Honnan is örökölhettem volna. Mindössze is csak megsegített az Isten, — mondta a leány diplomatikus nyomatékkal.

— Őt szobás lakásban lakunk. Az ebédlő ilyenforma mint ez, csak kissé világosabb és nagyobb. A butort nem onnan vettük, ahonnan a nagyságáék, mert az hamar kopik. Tessék elhinni, ugy kell vigyázni, hogy a mai világban be ne csapják az embert. Az almárium s a divány össze-vissza . . .

Radosné közbeavágott.

— Azután nézze Zsófi — szólott jóakaró mosollyal — hát aztán . . . hogy is mondjam csak . . . kicsoda az illető?

— Hogy kicsoda?! Egy országgyűlési kép-

olsőbbá tétessék s szigorú törvény védelmezze meg a szegény ember utolsó falatját: a létminimumot, amelyet semmiféle érdekért nem szabad áldozatul hozni.

Bizonyos, hogy lesznek sokan, akik a radikális reformoktól irtózni fognak, mert existenciájuk alapjait féltik; de ezek még mindig kevesebben vannak, mint azok a milliók, akik védelemre szorulnak. A nép érdekei a legradikálisabb reformokat sürgetik.

Vétkes mulasztás.

A magyar társadalomnak bizonyára nem egy hibája, nem egy mulasztása van, de ezek között egy sem olyan súlyos mint az a vétkes mulasztás, amelyet 1867. óta követünk el a közös hadsereggel szemben, nem foglalva el annak vezetésében, tiszti karában a magyar nemzet számának, értelmi színvonalának, katonai képességének megfelelő helyet.

Nehogy azt higgye valaki, hogy a szerencsére lezajlott katonai viták izgalmaikat akarom felújítani. Ellenkezőleg! Minden fölösleges izgalmat kerülvén és mellőzve a leghidegebb józansággal vizsgálom e kérdést és csinálom a számadást, amelynek eredménye, hogy: az államfenntartó magyar faj a közös hadsereg tisztikarában nagy deficitben szenved. Kerek szám 3300-zal kevesebb magyar tiszt van a hadseregünkben, mint a mennyinek arányszámunk szerint lenni kellene, akiknek helyét természetesen osztrák tisztekkel töltötték be.

Nagyon tévedne azonban, aki azt hinné, hogy a hadsereg létszámához nem járulunk a kellő arányban. Isten megmentse! A törvény bölcseletem gondoskodott arról, hogy ez az eset be ne állhasson, megszabván, hogy az ujjonc létszámához Magyarország mennyivel járul, amely kötelezettség a máig érvényes arányszám szerint 42%-nak felel meg. Furesa ugyan, de tény, hogy Magyarország bizonyos kikerekítés révén évenként mintegy 500 emberrel több ujjoncot ad, mint amennyire kötelezve volna. De ugyan ki törődne ily csekélységekkel? «Praeter minima non curat» — mondta a római nép, pedig jeles katona nép volt, így példájokat, elveiket mi is követhetjük. Tény tehát, hogy Magyarország a közös hadsereg létszámához vagyis a véradóhoz a reá eső résznél többel járul. Évenként 500 magyar fiúval több nyomorítatik meg 3 évre ugyanannyi osztrák

viselő. A nevét nem mondhatom meg, — tette hozzá mosolyogva.

Az asszonynak szeme összevillant.

— És szereti? kérdezte halkán.

A leány vállát vonogatta.

— Öreg már, tetszik tudni.

— De hát akkor hogy szánta rá magát.

— Bizony nehezen. Eszembe jutott az öreg édesanyám odahaza. Becsületben nevelt fel, mennyit fáradott, mennyit mosott értem. Szegény, hogy tördelné azt a dolgos két kezét, ha megtudná. Hogy sirna, rina . . . De hát utóvégre is belétörődtem. Meggondoltam a dolgot. Hát örökön-örökök peszráljam Gyurkát (tetszik tudni, nem azért mondom.) Szép vagyok, tudom. De milyen sors várt volna rám. Az lett volna, hogy bele öregszem a eselédségbe, vagy pedig hozzá mentem volna valami magamfajta szegényhez. Mert nem dicsekvésképen mondom, kéröm akadt volna nem egy. De tudom, hogy ugyis csak azért a kis összekuporgatott pénzceskémért vettem volna el. Aztán ha elfogyott a pénz, hát kínlódtunk volna tovább. Tanultam a társnőim sorsából. Ők jók maradtak. Kinek négy, kinek öt kenyérpasztító kapaszkodik a szoknyájába. Hát élet e . . . A nagyságos ur meg fejedelmi módon gondomat viseli. Hintóban járok. Őt szobás lakást tartok. Drága ruhám van. Két eselédnek parancsolok . . . hát mért ne tettem volna.

helyett, akik ez idő alatt otthon családot alapítanak és mesterségüket háborítatlanul üzik.

És hogy vagyunk a hadsereg költségeivel? Tudjuk, hogy a hadsereg költségeit országos törvény állapítja meg: a kvóta? Ugyde a kvótáról bizonyos, hogy 1867-ben is és azóta is folytonosan valamivel nagyobb arányban vettettetett ki reánk, mint amennyi teherviselő képességünkhöz viszonyítva reánk esett volna. E tulterhelés keserűségét csak az a körülmény ellensúlyozhatja, hogy az a saját beleegyezésünkkel rakott reánk. A béke kedvéért beleegyeztünk, hogy évenként néhány milliócskával többet fizessünk. No persze a magyar mindig gavallér volt és csak az osztrák olyan kedves derék sógor?! Elmondhatjuk tehát, hogy a hadsereghez pénzáldozatokban is többel járulunk, mint amennyivel különben járulni tartoznánk. Ha pedig számításba vesszük, hogy a hadsereg szükségleteire első sorban a vámbevételek fordítanak, amely vámdíjakat, mint iparilag elhanyagolt ország, amely külföldi behozatalra szorul, tulnyomóan mi magyarok fizetjük, — kitűnik, hogy e pénzáldozat sokkal több, mint azt különben gondolnók.

A vér és pénzáldozatok e kimutatott többletével ijesztő ellentétet képez az a deficit, amelyben a magyar elem a hadsereg vezetésében, a tisztikarban szégyenkezik. 42%-nak kellene lenni a tisztikarban a magyar honos elemnek, de tényleg nincs több 15—16 százaléknál, úgy, hogy a magyarországi hadesapatoknál 3300-zal kevesebb magyar tiszt van, mint amennyinek lenni kellene. A magyar szülők ahelyett, hogy a jól javadalmazott, fényes kilátású katonatiszti pályákat siettek volna fiaik számára biztosítani, engedték azt idegenekkel betölteni. A magyar intelligens fia az érettségi után még 7 évig töri magát a jogi, 5 évig a tanári, 4 évig az orvosi és technikai pályán és még akkor is egy sereg vizsgálat esélyeinek kell magát alávetnie, egy egész vagyont a tanulmányaira feláldoznia; míg a hadapródiskolából igazán számba sem menő költséggel 18 éves korában mint kész ember kerül ki, kezdő fizetéssel ugyan, de fényes állásban, diszes környezetben, ragyogó kilátásokkal, mert hisz minden tiszthelyettesre el lehet mondani, hogy tarsolyában hordja a marsalbotot.

A mi déleceg magyar ifjúságunk, mely csak úgy duzzad az erőből, töri, zuzza egymást a a gyengénél gyengébb hivatalért és nem akarja látni, hogy az ő helyét a hadsereg tisztikarában a mi pénzünkön kiképzett, a mi pénzünkön fizetett cseh, lengyel, osztrák, morva, szlovén, román, olasz, illyr fiatalok foglalja el, még pedig annak nem is a lelegeje, hogy sokszor látni sem esik jól őket . . .

Ez az a vétkes mulasztás, amelyet másnak,

Az asszonyok visszafójtott lélekzettel hallgatták a leányt, aki csöndesen, minden szenvedelem nélkül indokolta meg, hogy miért lett azzá, aki. Kíérett szavából, hogy már egyszer elgondolta azt, amit most elmond. Akkor, amikor a saját lelkiismeretét nyugtatta meg.

— És ő az első?!

Zsófi egy percre meghökkent, de a tétovázása csak egy pillanatig tartott.

— Megmondjam? Hát jó, megmondom. A nagyságos ur nem az első.

— És ki volt az első?

— Egy borügynök.

— Szerette?

— Igen.

Elhalkult a leány szava.

— Igen szerettem . . . Hozott nekem pántlikát a hajamba. Finom, édes cukrokat vásárolt. Azután felvilágosított.

— Felvilágosította?

— Azt mondta, hogy olyan szegény lánynak, mint a milyen én vagyok, ugy sem hiszik el, hogy becsületes és . . .

— És?!

— És én igazat adtam neki.

A két asszonynak csak most jutott eszébe a megbotránkozás. Most már tudtak mindent, nyugodtan tehettek.

— De Zsófi, — szólott a ház urnöje, — hát soha, egy percig sem jutott magának eszébe,

mint a magyar társadalomnak rovására nem írhatunk.

Mivel lehet megokadotolni ezt a mulasztást, ezt a veszteséget, amelyet valóságos nemzeti szerencsétlenségnek mondhatnánk?! Hiszen a katonatiszti pálya ma már egyike a legrendezettebb legfényesebb pályáknak, amely odaadást, munkát, fáradságot követel ugyan, de díszet, méltóságot és dícsőséget is ad.

Azt mondják, hogy a közös hadseregben nem látják szívesen a magyar elemet, sőt hogy a magyar fiukat onnan kiüldözik. De ez nem igaz! Ha pedig igaz volna, a magyar társadalom, a magyar törvényhozás miért nézi el az ilyen nemzetellenes eljárást és miért nem lép fel megtorlólag, büntetőleg!? A magyar társadalom, mely valódi nagyhatalom, miért tűr meg kebelében magyarellenes tisztikart? — De nem lehet igaz a fent említett ellenvetés már azért sem, mert hiszen számos magyar embert ismerünk, aki a közös hadseregben a legszebb, legragyogóbb pályát futotta meg. Ezenkívül a közös hadsereg, mint *nép-hadsereg*, egyenesen reá van utalva arra, hogy *kellő számú* magyar tisztjei legyenek. Ehez járul, hogy a magyar faj, amely kiváló katonai erényekkel és sajátosságokkal dicsekedhetik, egyenesen hivatva van arra, hogy hadseregünk vezetésében a neki megfelelő helyet és osztályrészt elfoglalja — éppen a hadsereg szellemi és erkölcsi színvonala érdekében. A hadsereg intéző körei nem is mulasztanak el semmit, hogy ez az aránytalanság, amely a magyar fajra *egyenesen meg-szégényítő*, megszűnjék; meggyőzően mutatja ezt éppen az utóbbi időben létesített nagyszámú magyar katonai alapítvány és a katonai iskolák tantervének magyarosító reformja, de minden törekvés meghiusul a magyar társadalom vétkes mulasztásán, a mely megfoghatatlan vakságból vagy elfogultságból idegenkedik a katonatiszti pályától.

Ez idegenkedésnek legfőbb oka a közös hadsereg német szolgálati nyelve. A szolgálati nyelv németségét ha nem tartjuk is éppen elkerülhetetlenül szükségesnek, de azért abba, a fennforgó viszonyok között — midőn egy egységes, egyöntetű hadsereg fenntartása a cél — még bele lehet valahogyan törődni. Azt azonban, hogy hadseregünk tisztjei tudjanak németül, egyenesen szükségesnek tartjuk, ugyancsak azt is, hogy *tudjanak magyarul is*. Az az inferioritás, amelybe a magyar elem a közös hadseregben jutott, másra mint a német nyelv nem tudására, a német nyelv erőltetésére, tultengetésére nem vihető vissza. Tagadhatatlan, hogy a német nyelv a magyaroknak nem könnyű és nem valami nagyon kedves; másrészt azonban bizonyos, hogy a német nyelv szép, gazdag és fejlett nyelv, amely előttünk hatalmas kulturát, igazi világkulturát nyit meg és mi még nem láttunk embert, akit

hogy nem helyes, a mit tesz? Nem tiltakozott a lelkiismerete? Nem gondolt arra, hogy mit mond majd a világ?

A leány sajnálkozva nézett végig a két asszonyon.

— Világ? — szólott esőndesen. Hát ismer engem valaki? Vagy ha megmaradtam volna a réginek, nagysága végigsétált volna velem az Andrássy-uton? Így, hogy divatos a ruhám, talán még rám is mosolyog. Talán még utánam is néz és azt mondja:

— Ejnye be csinos.

Elhallgatott. Néhány percig még ott állt szótlanul. Aztán indult kifelé.

— Megyek, — mondotta.

A bucsuzásnál elfelejtette, hogy most már ő is nagysága s megcsókolta a Radosné kezét. El is restelte magát. Pirulva, szégyenkezve tartott kifelé. Mikor az ajtónál volt, Radosné visszaszóltotta.

— Akarok magától még valamit kérdezni. Mondja csak, össze szoktak jönni most is azzal a másikkal?

Zsófi pipacspiros lett. Sértődötten felelt:

— De nagysága, hogy is tetszik ilyen gondolni. Mit mondana rólam a világ!

Megfordult s dühösen becsapta az ajtót.

Pásztor Mihály.

a német nyelv tudása szerencsétlenné vagy megbélyegzetté tett volna.

Azok a katonai reformok, amelyek *Tisza* István gróf kormányalkításának tényéhez fűződnek, óriási tért nyitnak meg a hadseregben a magyar nyelv joga előtt. De a jog legkiterjedtebb érvényesülése esetében sem lehet remélni, hogy a német nyelv joga esorbát szenvedhessen. Nem a két nyelv, nem a két nép elem versengéséről van szó. A fő dolog, a megvalósítandó cél az, hogy a magyar nyelv, a magyar faj a közös hadseregben elfoglalja az őt megillető helyet és éppen azért szükségesnek tartjuk, hogy a magyar társadalom idegenkedése a közös hadseregtől szűnjék meg, de sőt életkérdés reánk nézve, hogy a magyar intelligens családok vetekedve adják fiaikat a katonatiszti pályára, hogy ne csak elfoglaljunk, de vissza is vegyünk onnan minden helyet, amely minket megillet.

A magyar faj előtt ezelőtt ezer évvel sem volt kedvesebb pálya mint a katonai és most, ezer év után, a viszonyok arra kényszerítenek, hogy a katonai pályát megbecsüljük és azon fajunknak a megfelelő befolyást és vezetést biztosítsuk. De e célból kitartással, odaadással, türelemmel, szükség esetén önmegtartóztatással, sőt áldozatokkal is dolgoznunk kell.

Ezt a hazát a magyar faj szerezte, vére bőséges hullatásával a magyar faj tartotta meg. Csak nem gondolja talán senki, hogy ezt a hazát *nekünk* a cseh, lengyel, szlovén, román, ruthén, illyr, olasz és német fogja megvédeni? *A magyar hazát magyaroknak kell megvédenie*, miként a multban, azonképen a jövőben is és éppen ezért szükséges, hogy a védelem eszközében: a hadseregben biztosítsuk magunknak a minket megillető helyet.

A magyar társadalom e téren eddig sokat mulasztott. Most, hogy a magyar tisztképzés és a katonai oktatás reformjával *Tisza* István kormányzata szabaddá és könnyűvé teszi a hadseregbe vezető utat a magyar ifjúság előtt, az eddigi mulasztást, amely innen túl reánk végzetessé és szégyenletessé válhatnék, a magyar társadalomnak helyre kell pótolni.

Földvári Mihály.

Uti képek.

A legtöbb dunántúli ember, aki azért is fel szokott ülni a gőzökre, hogy lásson valamit a világból, jobban ismeri a Stayer hegyeket, a Salzkammergutot, déli Tirolt, sok még a Riviérát is, mint a saját pátriáját. Erdélyig hosszabbnak képzeli az utat, mint Schweizig. Meg aztán avval nem is érdemes dicsekedni, hogy néhány magyarországi várost, primitív fürdőt, az egyhangú Alföldet meglátogatta az ember. Egészen másképp hangzik, ha a Gmundeni tóról, a Glockenspieléről beszélhet; Meránból, Nizzából vagy csak a Semmeringről is küldözheti haza az anzikszokat a magyar turista.

Benszülött dunántúli ember lévén, jó magam sem láttam még a Tiszát, az alvidéket és Erdélyt. Az idén tehát a Baedekernek azt a kötetét vettem elő, amely Magyarországon vezetési kereszttel az utast. Igenis, tisztelt olvasóm, a németnyelvű Baedekert vettem a kezembe, mert — magyart nem találtam. Német könyvből kellett megtudnom, hogy Neusatz (Ujvidék) Peterwardin (Pétervárad) mellett fekszik; hogy Klausenburgnak mik a megszemelendő látványosságai stb. stb. Egyetlen magyar nyelven irt utmagyarozó füzetet találtam, amelynek a címe »A magyar Alduna«. Temesvárott hat könyvkereskedésben kerestem, ott azonban nem is hallottak róla. Egy elavult német kiadást kínáltak. A magyar könyvet csak a hajón árulta az ellenőr.

A legférdalmasabb emlékeim közé tartozik, hogy Magyarországon való utazásom alatt sokszor alig emlékeztetett valami arra, hogy itthon utazom. Amint Dáljára ér az ember s az utasok összekeverednek a primitív vasuti étteremben, már ritkább a magyar szó, mint az idegen. A horvát és a szerb dominálnak; de nagyon sok a német is. Egy asztalnál szerb papok ültek. Hatalmas szál emberek. Élénk társalgást folytattak s szerb és magyar újságokat mutogattak egymásnak. Az egyik aztán felolvasott egy politikai vonatkozású részletet a »Magyarországból«, olyan kifogástalan magyarsággal, hogy az alföldi szittya sem beszél különben. Valamennyi tud magyarul, de ha lehet, tagadja és sem vasuti

alkalmazottal, sem pincérrel nem áll szóba más-kép, mint a saját nyelvén. Azoktól megköveteli, hogy szerbül tudjanak.

Ambár minden vasuti állomáson akad ember, aki a magyarországi nemzetiségek nyelvét beszéli s a magyar feliratok alatt ott van a magyarzó felírás is, mégis bátran állíthatjuk, hogy magyarabb intézményünk alig van, mint az államvasutak. A legmagasabb rangú vezetőktől a hordárokig magyar, vagy legalább is magyarul beszél az egész személyzet. Horvátországban azért haragszunk annyira a vasutasokra, mert a vasuti tisztviselő képviseli a legkisebb állomáson s a legvadabb nemzetiségi vidékeken is a magyarságot.

Dáljánál átszállítja a gőzkomp az egész vonatot Gombosra, ahol a Bácska Istentől megáldott földjére lép az utas. A dunai gőzkomp a technikusok szemében nem nagy alkotás. Van annál sok nagyobb szerű és bámulatraméltóbb átkelő vízi jármű is a világon. De azért a világlátott ember is megbámulja. Már maga a környezet meglepő. Dáljától meglehetősen lejtőn rohan le a Duna partja felé a hat vasuti kocsis, amely a kompra ráfér. Magas töltésen, egy darabig erdő között fut a vágány, amelynek vége a komppal illeszkedik össze, de már a víz alatt. Nagyon bukik a kocsis, mikor felgördül a kompra, amely meg sem mozdul a hatalmas teher alatt. Azután méltóságtelejes lassúsággal uszik át a Duna másik partjára.

A gőzgép, amely a hatalmas drótkötelet esavarja fel, erősen zakatol s az üde levegőbe löki a kormos füstöt. A komp ugyanazon rendszer szerint készült és működik, mint akár a légrádi, amely a Dráva hátán mozog. Csak hogy a dunai komp kötelei a víz alatt vannak s hatalmas gőzgép vontatja az óriási alkotmányt.

Gombosnál már teljesen lapos a Duna partja s a tulsó part erdős dombjai, a Dunába beszögellő fokon álló váromladék messze ellátszanak a síkon.

Termékeny a föld, amerre csak a szem ellát. Jól művelt mezők, szép falvak mellett robot a vonat Zombor felé.

Kevés volt az időm ahoz, hogy tanulmányokat gyűjtsek. Csak impressiókról adhatok számot. De sokszor a benyomás s az ezt majdnem meg-gondolatlanul követő ítélet egy megmagyarázhatatlan ösztönből fakad, amely néha igazság, néha vastag tévedés.

Amint Zombor utcáin végighajtott velem a bunyevác kocsis, aki természetesen már jól beszél magyarul, irigykedve néztem a széles utcákat, amelyeket hosszú platanusfák tesznek árnyékosná. Zombornak harmincezer lakosa van, tehát már nagy város. De bérpalotái azért nincsenek. Földszintes házai olyan barátságosak, udvaraik tágasak s alig van ház kert nélkül. Mennyire összezsúfoltak, agyonépítettek ehez képest a dunántúli városok, amelyek a magyar városok régi képét elvesztették s utánozták a német s olasz városi rendszert, amely egymás mellé s egymás tetejébe építi a házakat, agyonzsúfol mindent. A magyar városok ősi típusa, a nagy belsőségek, a nagy kiterjedés, az óriás terek, széles utcaók eltűntek még az apróbb dunántúli helyekről is. Ugy veszik hasznát az utódok!

A régi Bácska patriarchális szokásainak a nyomait is megtaláltam a zombori szállodában. Két szálló van mindössze; azok is kiesinyek. A bácskai ur csak mulatni jár a koresmába, hálai nem. Kinek magának volt a székvárosban háza, kinek sógora, komája: oda szálltak. Az első hétel földszintes épület s nyitott folyosóról jut az ember a vendégszobákba. Az étterem kávéház is egyuttal. Szóval egy cseppet sem modern. Nyáron az udvar az étterem — kávéház, amelynek területét oleánder, meg a rácsos zöld kerítés szabja ki. Ott huzza esténként a cigány és a legjobb társaságból való urak isszák a bácskai sillert. A cigányuk jó, a boruk rossz. A jó cigány a társasélet fokmérője. Ahol kitűnő cigány van, ott sok a mulató ember, sok a tánc, sok a vigasság.

Zombor harminc és néhány ezer lakosának két harmad része katolikus szerb, akik magukat bunyevácoknak nevezik. Jóravaló, hazafias elem, amely magyarul szorgalmasan tanul. Az utcán, piacon szerb szót hall az ember, de az intelligensebb elem kizárólag magyar. Ugy tűnt fel nekem, hogy az ősi hátramaradottság most kezd lefoszlani a városról, de a régi külső szokásokat, hagyományokat fenntartják a külsőségekben is.

Magyarországi városokban múkinéseket hiába keres az ember. Ami volt is, elpusztította a török, elvitte a német s megsemmisítette az indolencia.

Különösen áll ez az alföldi városokról, amelyek tulajdonképpen csak újabb lettek igazán városok. Ha az utas a látóvalók iránt érdeklődik, megmutatják neki a vármegyeházat, a nagy templomot, meg a gymnasiumot. Szobor kevés helyen akad; muzeum alig van s ha van is, alig tud róla valaki, vagy az összegyűjtött anyag hozzáférhetetlen rendetlenségben hever valami zugban. Ugy hallottam, hogy Zomborban is van valami gyűjtemény, de nem tudtak a nyomába igazítani.

Utaztam tovább Ujvidék felé, amely Magyarország egyik legérdekesebb városa. Nemzeti viszonyok tekintetében unikum. A jövő számban erről is beszélek.

Karcolatok.

(A magyar zene.) A közoktatásügyi tárca költségvetésének tárgyalása alkalmával Eötvös Károly szemére hányta a miniszternek, hogy a magyar zene ápolására és fejlesztésére nem fordít elég gondot a kormány s a zeneakadémiában nem tanítják, a hosszuhaju idegen zenészek pedig valóságos lekicsinylik a magyar muzsikát.

A zeneakadémia ellen emelt vádat megcáfolta a miniszter. Nem is hihető, hogy a magyar zenetanítás legmagasabb foku intézetében éppen a nemzeti muzsikát hanyagolják el, ha tudniillik akad olyan tanítvány, aki a magyar zenét akarja tanulmányozni és szolgálni. A legnagyobb készséggel elhiszük, hogy a zeneakadémia igenis akarja a magyar zenét kultiválni, de nincs hozzá alkalma és módja.

Az pedig kétségtelen igazság, hogy a magyar zenét a művésznép lekicsinyli. Sőt tovább megy. Egyszerűen azt állítja, hogy nincs is magyar zene; legalább is olyan, amely művészi fejlődésre képes, a hosszuhajuak felfogása szerint nincs. És ebben a felfogásban nevelik az ifjúságot is, amely azután abban keresi a zenei tudás magasabb fokát, hogy a klasszikusokért lelkesül s nem becsüli semmire a magyar nótát. Így azután a cigány marad a nemzeti zene egyetlen apostola. Akárhány éretlen gimnázista gyerek és két-három Chopin darabot játszó leányzó egyenesen megveti a nemzeti dalokat s nem becsüli semmire művészeti szempontból értéktelen nótákat.

Pedig mi, akik nem járunk a művészet magasabb régióiban, úgy érezzük, hogy van magyar zene, van magyar ritmus, amely teljesen elüt az internacionális muzsikától, amely nekünk tetszik, tehát amelyet művelni érdemes.

A művészet nem öncél, hanem az ember gyönyörködtesének, tökéletesbülésének eszköze. A mely zene képes arra, hogy az emberek millióit gyönyörködtesse és felemelje, az művészi zene. Legalább is azokra a milliókra nézve művészi, akikre művészi hatással van. Magyarországon van tizmillió magyar, akinek magyar zene kell, de a zongoramestereknek nem kell. A zongoramesterek pedig nagy urak, művelt zenészek, mert külföldiek, rendesen németek. Egyszerűen kiszorították a divatból a magyar zene tanulását, mert ők, akármilyen kitűnően játszik a klasszikusokat, egy igazi magyar darabot meg nem tudnak tanulni, mert ahhoz nem elég a kotta és a hosszú ujj, ahhoz még szív és érzék is kell.

Az apák, anyák pedig meghajolnak a mesterek akarata előtt. Bizonyosan tudom, hogy sok szülő fájó szívvel tapasztalja, hogy a fia megveti azt a nótát, amelyhez ifjúkori lelkesedés, szeretet, ábrándok emléke fűzi; tudom, hogy a nemzetközi zenéhez nem ért s fejtűgást kap a Lohengrintől, de hallgat és engedelmeskedik. Nem tehet másképp, mert a szomszéd kisasszony is csak klasszikusokat játszik; a hangversenyek műsorában ma már csak symphonia, románo, rapsódia, opera szerepelhetnek. Ki az ördög fizetne díjat a cserebogárért, fecskéért, golyáért, sárga violának zöld leveléért? Sőt még házi koncerteken is elértéktelenedett a magyar ritmus. A ki magyar dalt játszik, arról úgy szól a dicséző kritika, hogy egészen cigányosan muzsikál. A ki operaáriát, vagy bármilyen silány kuplét ad elő, az pompásan énekel; a ki magyar nótában jeleskedik, az csak „jó dallos ember” lehet, ami pedig a zenében járatosak előtt lekicsinylést jelent.

Olyan ostoba ember nem akad, aki a nemzetközi zeneművészetet, az örökszép klasszikusokat lebecsülje a helyretyutyu előnyére. Csak azt vitatjuk, hogy a magyar zene is művészet. Ha csak nekünk nyújt is gyönyörűséget s ha csak

minket tanít is lelkesülni, akkor is művészet, amelyet a német karmesterek, sőt még a klasszikusok kedvéért sem szabad, nem lehet lenézni, lekicsinyelni, sutba dobni. Mi akarjuk a magas zenét is, de ennek a szépségeiért s ennek a divatjért nem dobjuk el a magunkét. Mert félig divatkérdés a klasszicizmus. Nem annyira az izlés, és a zenei képzettség magas foka juttatta kizárólagos uralomra a klasszikus muzsikát, mint inkább a divat, amely csinált már az irodalom terén is akkora ostobaságokat, hogy a hősök édes szavu fülemülé zengéssel beszéltek szenvedélyeikről s a pástorok szonettekkel és madrigálokkal terelték haza a birkákat. Később rájöttek arra, hogy az írónak úgy kell beszélnie, hogy megértse, akihez beszél és úgy kell beszélnie, hogy elhiggyék neki azt, amit mond. Majd rávezeti az idő a muzikusokat is arra, hogy minden néppel a maga nyelvén lehet legjobban beszélni; legjobban megérti a saját ritmusát s a szíveket az melegíti fel legjobban, ami iránt fogékonyaságuk van.

Az a bajunk, hogy a zene apostolait külföldről toborozzuk. Ezek pedig eihódítják a nemzeti muzsikától azokat a tehetségeket is, akik szívesen szentelnék tudásukat a magyar zenének. Nem is igazi zenetanító, aki legalább nem német. Ha nincs kéznél egy bécsi konzervatóriumot végzett zenei portentum, folyamodni kell egyért, fogni kell egyet. Ha nem tud magyarul, akkor már bizonyos, hogy a zenéhez kitűnően ért.

Kár pedig magunkat az orrunknál fogva vezetett idegen műveltségű emberekkel. Mert hát igaz, hogy egy kicsit még meglátszik rajtunk az ázsiai származás, de ez legalább eredeti, s hadd alakítsuk át a saját guszatusunk és tehetségünk szerint. Azt a vádat dobta felénk a Schulverein egy nagyképű vezére, hogy civilizációra képtelen nép vagyunk s a mink van, azt a németektől — loptuk. Igaz ugyan, hogy sokat tanultunk a németektől, de azért is drágán megfizettük. Lopni azonban nem loptunk tőlük semmit; sőt ha lehetne, abból is sokat visszadánánk, amit eltanultunk s amit önként hagytak itt. Hogy egyebet ne említsek, szívesen visszabocsátjuk a zászokat s az állambölcsességét járulékaival együtt; valamint az izlésünkbe, nyelvünkbe belekeveredett összes germanizmusokat.

Ez a germanizmus a mi egyik nagy szerencsétlenségünk. Mentsünk meg tőle mindent, ami még menthető. Ne dobjuk áldozatul nemzeti művészetünk utolsó foszlányait is.

Hivatalos-rovat.

Zalaegerszeg r. t. város tanácsa ezennel közhírré teszi, hogy az 1905. évre összeállított házi pénztári, utfenntartási és aggáppoldai költség-előirányzat az 1886. évi XXII. t.-e. 125. §-a értelmében folyó évi július hó 27-től augusztus hó 11-ig a városi pénztári helyiségben közszemlére kitétetett, mely időig jogában áll azt a hivatalos órák alatt minden adózó polgárnak betekinteni s ellene észrevételét megtenni.

Zalaegerszegen, Zalaegerszeg r. t. város tanácsának 1904. július 26-án tartott üléséből.

Németh Elek
h. polgármester.

Hírek.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter báró Jeszenák Anna esáktornyai állami polgári leányiskolai rendes tanítónőt jelenlegi minőségében az abonyi állami polgári leányiskolához és Asboth Alma nagykarolyi állami polgári leányiskolai rendes tanítónőt jelenlegi minőségében a csáktornyai állami polgári leányiskolához áthelyezte.

Miniszeri köszönetnyilvánítás. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ifj. Sibrik Kálmán földbirtokosnak, aki a Sibrik-esalád levéltárát a Magyar Nemzeti Múzeumban örök letétként elhelyezte, köszönetét nyilvánította.

Uj plebános. Az elhalálozás következtében jogilag és tényleg megüresedett zalaszentgróti plebánia javadalmát a kegyurak szabályszerű bemutató levele alapján Schneller Jenő veszprémi karkaplán nyerte el.

A Zalamegyei Gazdasági Egyesület szeptember hó 3-án délelőtt 10 órakor Keszthelyen a városháza nagytermében rendes közgyűlést tart, ame-

lyen az Első Magyar Általános Biztosító Társasággal kötött szerződés értelmében a társaság gyűlésére egy állandó kiküldött választatik; a zalamegyei tej- és egyéb mezőgazdasággal foglalkozó szövetkezetek igazgatóságába az alapszabályok értelmében öt tag választása; Malatinszky Lajos főszolgabírónak indítványa a községi bikák biztosítása tárgyában; Viosz Ferenc főszolgabíró által a Magyar Gazda Szövetség részére kidolgozott válasz tárgyalása, folyó ügyek és indítványok tárgyalása.

Önálló gazdasági ismétlő iskolák Zalamegyében. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a következő tanévben tizenkét önálló szaktanítós gazdasági iskola felállítását tervezvén, felhívta körrendeletben a vármegyei közigazgatási bizottságot, hogy a vármegyei gazdasági egyesületek meghallgatásával állapítsák meg azon városokat és községeket, melyekben ily iskolának feltételei megvannak; egyben pedig a már folyamatban lévő régi tárgyalásokat fejezze be. Dr. Ruzsicska Kálmán kir. tanácsos tanfelügyelő és ifj. Voigt Ede gazdasági egyesületi titkár megbízatásuknak azonnal eleget tettek. Eőszőr a nagykanizsai, azután pedig a galamboki érdekeltséggel tárgyaltak. Nagykanizsán arról van szó, hogy a város erdejéből 15—20 holdnak üzemből kivétele kérvényeztetik s az iskola az összes kerületek érdekelt növendékei részére szerveztetik. Az erre vonatkozó értekezlet a polgármesteri hivatalban történt július hó 29-én az állami iskolák igazgatóinak részvételével. Az értekezlet megállapításai a közgyűléshez terjesztettek. Galambokon július hó 30-án tartott meg az értekezlet, melyen résztvett a községi képviselőtestület, minden felekezeti lelkészei, iskolászekei és tanítói. Kir. tanfelügyelővel és a gazdasági egyesület titkárával jött az értekezletre Jerfy Adolf gazdaköri elnök. A kiskomáromi uradalmat az uradalmi tisztartó képviselte. A község ügybuzgó jegyzője, Starzsinszky György a tárgyalást megnyitván, dr. Ruzsicska Kálmán kir. tanfelügyelő az egész ügy összes mozzanatait megvilágította s rámutatott a fontos nevelési, erkölcsi, társadalmi s nemzetgazdasági okokra, melyek ily iskolák felállítását úgy a jelen, mint a jövő nemzedék érdekében szükségessé teszik. Rendkívül beható és érdekes eszmecsere után a képviselő testület egyhangulag s az ügy iránti nagy érdeklődéssel hozta meg határozatát, mely négy hold gyakorlati telepen elsősorban a gyümölcs-nemesítést, az okszerű szőlőművelést kívánja érvényesíteni. A ministertől felajánlott jövedelmi százalékról és tanítói lakbérrel lemondván, arra kéri a ministert, hogy ehelyett az építkezésre felveendő költsön törlesztése címén adjon állami segélyt.

Negyedszázados jubileum. A keszthelyi járás jegyzői kara szép ünnepélyt rendezett Keszthelyen a városháza nagytermében két kiváló tevékenységű tagjának: Sarkady Károly zalaszántói és Novák Károly alsópáhoki körjegyzőknek 25 éves jegyzői működésük alkalmából. A díszgyűlést Kovács Gyula a megyei jegyző-egylet elnöke vezette. Az ünnepelték érdemeit Paller János, a keszthelyi járási jegyző-egylet elnöke, méltatta igen sikerült beszédben. A jegyzők szeretetük jeléül ezüst serleggel lepték meg a jubiláló karársakat. Az ünnepi ajándékot dr. Skublies Ödön járási szolgabíró nyújtotta át a jubilálóknak. A sikerült ünnepséget a „Hullámban” baunkett zárta be, amelyen több lelkes felköszöntőt mondtak.

A zalaegerszegi irodalmi és művészeti kör. Sokan kétségbevonták a zalaegerszegi irodalmi és művészeti kör életképességét, azt állítván, hogy szalmatűz módjára csakhamar kialszik a nagy lelkesedés. Csaldódtak a jövődőlők; mert a kör zenekara lelkiismeretesen követi kitűzött célját, hetenkint több napon tart gyakorlatot s készül újabb darabokra. Karmesterük — Sándor Zsigmond kir. mérnök — a legnagyobb odaadással vezeti a zenekart, amely legközelebb ismét hangversenyt ad.

A keszthelyi községi iskolaszék legutóbbi ülésén az 1904/5.-ik iskolai évre Murai Lajos népi iskolai tanítót terjesztette fel a kir. tanfelügyelőséghez igazgatóvá való kineveztetés végett.

Alapszabály jóváhagyás. A m. kir. belügyminiszter a bellatinezi kaszinó módosított alapszabályait, valamint a nagykanizsai általános munkásképző egyesületnek »nagykanizsai általános ifjúságképző egyesület« címmel módosított alapszabályait a bemutatási záradékkal ellátta.

Hites tolmács kinevezése. A zalaegerszegi kir. törvényszék elnöke az alsólendvai kir. járásbíró-sághoz állandó hites tolmácsul a vend nyelvre Halász János nagypalmai lakos nyugalmazott esendőörvszövetőt nevezte ki.

Táncmultság. A zalaegerszegi szabómunkások és munkások szakszervelete, saját pénztára s részben a létesítendő könyvtár alapja javára, mult hó 30-án a kaszaházi kertben tombolával egybekötött táncmultságot rendezett, mely ugy anyagi, mint erkölcsi tekintetben jól sikerült, ámbar a szabómesterek a mulatságról elmaradtak. Az egyleti tagok a kerthelyiséget csinosan feldíszítették, a bejárathoz díszkaput emeltek, a tánchelyet tarka lámpásokkal ékesítették fel. Az első négyest 40 pár táncolta. — Bevétel volt 150 K, kiadás 129 K, tiszta maradvány 121 K. Nyeremény tárgyakat adtak: Kummer Gyula, Fellner Zsigmondné, ifjú Horvát Jenő s Varga István. Felülfizettek: Kummer Gyula 4 K, Schütz Frigyes, Fischer Mór 2—2, Schwarz Simon 2 K 60 f, Pál József 1 K 20 f, Vaty Jenő, Braun Fülöp, Heigl János, Singer Miksa, Práger Ödön, Garai Lipót, Fellner Zsigmondné urnő, Bita Lajos, Bános Vince, Fendrik József, Ábrahám Szilveszter, Eisner József, Hárih Ilona k. a., Papp Alajos, Bakó Lajos, Lakits Annuska k. a., Veinberger Hermáné urnő, Klug Sándor (Bécs), Pásztó Ferenc, Stern és Löwi 1—1 K, Ellenbögen Mór, Löwi Lina k. a., Kiss Károly, Mádly József, Horváth Jenő, Stern Mór, Rechnitzer Samu, Veisz Samu, Klein Hermán, Hochberger nővérek, Neuwirth család, Rotter Károly, Neufeld Izidor 60—60 f, Veber Mór, Büchler Pál, Löwenstein Miksa, Reisinger Rudolf, Dankovits Erzsike k. a., Veber Samu, Eisinger József, Ungár András, Dáni András, Rosenberger Adolf 40—40 f, Jády Károly, Farkas József, Báder Pál 20—20 fillér. — A kegyes adományokért hálás köszönetét nyilvánítja a szakszervelet elnöksége.

A zalaegerszegi ügyvédi kamara köréből. Változások az ügyvédek névjegyzékében: Tander Ferenc nagykanizsai és Jünker Gusztáv eszergői ügyvédek elhalálozásuk következtében az ügyvédek lajstromából kitöröltek; előbbi irodája részére gondnok kirendelésnek szüksége fent nem forgott, utóbbi irodája részére gondnok dr. Hochreiter Kornél eszergői ügyvéd rendeltetett ki. — Változások az ügyvédjelöltek névjegyzékében: Udvardy Imre ügyvédjelölt, ki Boschán Gyula zalaegerszegi ügyvéd mellett van jogyakorlaton, az ügyvédjelöltek lajstromába felvételre. — Dr. Jünker Elek és dr. Jünker Pál ügyvédjelöltek az elhalálozott Jünker Gusztáv volt eszergői ügyvéd irodájából dr. Hochreiter Kornél eszergői ügyvéd irodájába léptek át jogyakorlatra.

A főszolgabírók előléptetése. Mint a „Vármegye” írja, a belügyminiszterium vármegyei osztálya arra az álláspontra helyezkedik, hogy a főszolgabírók, akiknek előléptetése választás útján történik, csak rendes közgyűlésen léphetnek elő a VII. fizetési osztályba. A miniszterium ennél fogva a jelenlegi előléptetéseket jóváhagyni nem fogja, hanem föl fogja hívni a vármegyét, hogy ezen előléptetéseket az őszi rendes közgyűlésen eszközöljék. A jóváhagyás megtagadása tehát csak merő formalitás, amely legfőbb indokát abban leli, hogy a jelenlegi költségvetésben az előléptetéssel járó többkiadásra pillanatnyilag sincs fedezet.

Értesítés. A Balatonfüreden 1904. augusztus 16-án tartandó zalavármegyei községi- és körjegyzők közgyűlésére megjelenőket tisztelettel értesítem, hogy augusztus 14-én d. e. 9—12 és délután 7—9 órákor Balatonfüredre utazókat a balatonfüredi hajóállomásnál fogom várni. Augusztus 15-én pedig délelőtt 11 órákor és délután 6—8 órákor Siófokon a hajóállomásnál fogom az érkezőket várni, kikkel együtt Balatonfüredre fogok jönni. — Kabdebó István.

Pékek kartellje. Megirtuk, hogy a zalaegerszegi pékek kartellbe léptek a sütemények árának megdrágítása végett. Hogy a hasonló kartellekről minő véleménye van a legfelsőbb bíróságnak, eléggé illusztrálja a kir. Kuriaának egy szombathelyi esetből kifolyólag hozott ítélete, amelyet a Jogtudományi Közlöny is közzétett. Ajánljuk az ítéletet a pékmesterek figyelmébe, mert az a közönség jogérzetével és véleményével is teljesen megegyezik. A Kuria ítéletében határozottan állást foglal a fogyasztó közönség ki-

zámányolására irányuló kartellekkel szemben. A szombathelyi pékmesterek kartellre léptek a sütemény megdrágítása céljából. Bradl pékmester 100 koronás váltót adott annak biztosítására, hogy a kartellszerződést nem fogja megszegni. Midőn a váltót az iparosok peresítették, Bradl Rezső pékmester kifogásokkal élt, mert a váltó szerinte erköletelen ügyleten alapszik s így bírói uton nem érvényesíthető. A szombathelyi törvényszék a pékmestert marasztalta. A győri tábla megváltoztatta az elsőbíróság ítéletét, felperest keresetével elutasította. A tábla kimondotta, hogy a váltó alapjául szolgáló kartellszerződés bírói uton nem érvényesíthető, mert elsőrendű szükségletet kielégítő élelmi cikk árának felemelésére irányul s így erköletelen alapon nyugszik. A Kuria a győri tábla ítéletét indokainál fogva és még azért is helybenhagyta, mert az iparosok szabad iparyakorolhatási jogukat szerződésileg nem korlátozhatják a közérdek lényeges hátrányára, az a kartellszerződés pedig, mely élelmi cikknek megdrágítására irányul, nyilván a közérdek lényeges hátrányára vezet.

Feketébe öltözött villamos lámpák. Nagykanizsán a városi villamos telep Franz Károly és Lajos tulajdonát képezi, akik mint vállalkozók szolgáltatják az utcai világításra szolgáló áramot is. A vállalkozók atyja, Franz Lajos dúsgazdag stayerországi gyáros, július 31-én Grácban meghalt és Marburgban temették el e hó 2-án. Franz Károly és Lajos atyjuk temetésére utaztak, a telep személyzete pedig avval adott gyászának kifejezést, hogy az utcai lámpákat fekete fátyollal vonatta be s a temetés idejében gyászba öltözött lámpákkal világították meg a várost. Természetesen sokan nem tudták, minő nagy halottja van Kanizsának. Nyugdíj békével Franz Lajos, aki egész életében munkás, jó ember volt, de arra mint stayerországi nagyiparos nem szolgált rá, hogy gyászt öltön érte Nagykanizsa. Egyébként a kegyelet eme kifejezése csak a személyzet tulhajtott buzgalmaiból fakadt.

Ellopott jeggyűrű. Cs. K.-né a kaszaházi uszodában gyűrűt a fürdőkabinban hagyta s míg fürdött, jeggyűrűjét ellopták. A lopást feljelentették a rendőrségnél s Pál Pál rendőrbiztos alig fél óra alatt kiderítette, hogy a gyűrűt egy eselédleány lopta el, aki urnője kíséretében volt a fürdőben. A leány bement a kabinba, felnyitotta a polera helyezett ridikült s elvitte a gyűrűt, amelyet haza érve egy másik eselédnek adott át, aki ugyanazon házban szolgált. Rendőrségünk erélyességét és ügyességét több hasonló eset dicséri. A tolvajokat rendesen megcsipik s az „elvesztett” tárgyak gyorsan megkerülnek. Szóval a mi rendőrségünk nívója újabb időben örvendtesen emelkedik. — A fürdőbe járó közönségnek ajánljuk, hogy értéktárgyait hagyja otthon, vagy adja át a pénztárnál megőrzés végett.

Névmagyarosítás. A m. kir. belügyminiszter dr. Dick József nagykanizsai lakos, valamint kiskoru Katalin és Zsigmond gyermekei vezetéknevének „Dóri”-re, Petrovics István zalaszentgróti lakos, valamint kiskoru Erzsébet, Sándor, Teréz és Lujza gyermekei vezetéknevének „Petőfi”-re, Kapstein Károly tapolezai lakos, valamint kiskoru Dénes és Vladimír gyermekei vezetéknevének „Kulesár”-ra kért átváltoztatását megengedte.

Bezárt tanfolyamok. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a posta-távírdó tiszti, valamint a vasúti hivatalnoki tanfolyamot öt-öt évre bezárta; mert minden évben oly sok volt a tanfolyamra jelentkező ifjak száma, hogy a már végzett hallgatóknak csak nagy nehezen tudtak szerény javadalmazásu gyakornoki és díjnoki állásokat adni. A miniszter a mult ősszel a vasúti hivatalnoki tanfolyamot két évre bezárta, de ezt a rendeletet a mostanival hatályon kívül helyezi és az öt évet az 1904/5. tanévtől számítja.

Különlegességi gyártmányok árusítása. A dohánygyártás és elárusítás nálunk annyira megvan osztva és százféle rendelettel korlátozva, hogy a dohányzó magyar sokszor nem tud drága pénzért megszokott szivarjához, vagy cigarettájához jutni. Hogy miért szükséges kétféle trafik, egy a közönséges, egy a különleges fajta számára; hogy miért szabad az egyik fajta cigarettát a kávéházakban és vendéglőkben árulni, a másikat pedig miért száműzik a pineér tárcájából, azt csak a magas dohánymonopolum urai tudják. Végre azonban a pénzügyminiszter egy

kissé tágtott a korlátokon és megengedte, hogy vidéki szállodák és kávéházak is kaphassanak különlegességi szivarok és cigaretták elárusítására engedélyt.

Tejgazdasági szakiskola. A sárvári m. kir. tejgazdasági szakiskolában folyó évi szeptember 15-én kezdődő üzletvezetői és ugyancsak szept. 15-től kezdődő kezelői szaktanfolyamot rendeznek. Az üzletvezetői szakon 5, egyenkint 480 K; kezelőinél 20, egyenkint 360 K állami ösztöndíj kedvezmény van biztosítva. Az üzletvezető képzés célja nagyobb gazdaságok, vajtermelési központok és sajtgyárak részére elméletileg s gyakorlatilag alkalmas üzletvezetőket, illetve tisztviselőket képezni. A kezelői tanfolyam célja: tejgazdaságok számára megbízható és megfelelő szakismeretekkel bíró vaj és sajtmestereket (munkafelügyelőket) képezni, kik ugy gyakorlatilag, mint elméletileg kellő módon értenek az intenzív tejgazdaságban előforduló mindenféle munkához. Kérvények a fentjelzett igazgatóság-hoz adandók be, a hol bővebb felvilágosítás kapható.

Községi bikák biztosítása. Megirtuk, hogy Malatinszky Lajos zalaszentgróti főszolgabíró a községi bikák biztosítására vonatkozólag előterjesztést tett az alispánhoz. Miután erre vonatkozó hírvényben némileg téves adatok foglaltak, az előterjesztés lényegét a következőkben helyesbítve közöljük. A községi bikák biztosítása, ha az biztosító társaságnál eszközöltetik, a községeknek 40—50 K-ba kerül. Malatinszky Lajos főszolgabíró a községeknek s a vármegyére nézve is előnyösebbnek tartja, ha a vármegye a bikák kötelező biztosítását elrendeli, a biztosítási díjakból alapot képezne, amely a bikák biztosítására szolgál. A javaslat lényege az önbiztosítás, amely akkora körben, mint Zalavármegye, kétségtelenül előnyösen és haszonnal volna keresztülvihető. A községek a biztosítás olcsóbbá tételnek és esetleg a vármegye az állattenyésztés érdekeinek előmozdítására újabb alapot szerezhetne, amelynek emelkedésével a biztosítási díjak minimumra való esikkenése járna. Kérdés azonban, hogy a vármegye, mint biztosító, kockázatot vállaljon a községekkel szemben.

Pótlás a babkáv helyébe. Ha idegek, szív, vagy gyomor megbetegednek, az orvos többnyire az izgató babkáv élvezetét tiltja el. Csak hogy annak kedvelt, jó íze ugyszólván már nélkülözhetetlen szokássá vált. Ezért már több, mint egy évtized óta a Kathreiner-féle Kneipp-malata kávé vezeték be, mely ezt a jó ízt szintén bírja a babkáv hátrányos tulajdonságai nélkül. Ez tehát az egyetlen, valóságos pótlásnak bizonyult. A Kathreiner-féle Kneipp-malata kávé guszttos, tiszta termék, melyet minden vevő azonnal felismer. Óva intjük háziasszonyainkat azoktól a sokféle »kávé pótlékok«-tól, melyek minden elképzelhető nagyhangú név alatt forgalomba hozatnak, s ezáltal a közönség figyelmét, ezeknek a »különlegességeknek« tulajdonképeni összetételétől elterelni, a közönséget tévedésbe ejteni igyekeznek.

Elpáholták. Vincze Györgynek valami elintézetlen ügye volt Kovács Ferenccel, a mit a napokban akartak valamiképp kiegyenlíteni. Azonban olyan ügyetlenül kezdte a kiegyenlítést, hogy a tréfát nem értő Kovácsné, a ki ellenfelének a jóakarátát félreértette, ezt amugy istenigazában elverte. Az orvos bizonyos folytonosság hiányok és nagyobbodások következtében könnyű testi sértést állapított meg Vinczén és most a törvény döntését várják arra nézve, kinek részén van az igazság.

Szárasság. Ismét elmult egy hét eső nélkül. A kukorica termésről sok helyen már végleg lemondtak. A szárasság s a perzselő forráság a szőlőkben és gyümölcsösökben is kárt tesz. Ha még egy hétig nem kapunk esőt, a bortermés kedvező kilátásai is nagyon redukálódnak. A láthatáron nem mutatkozik egy parányi felhő; a szélesed teljes. Ág nem mozdul, szellő se jár, a forró levegő ránk nehezedik, kiszárvta, ellankasztva embert, állatot, növényt.

A hivatal. Napszámos sorban élt eddig Heder Mihály. Nehéz a napszámos élete; sokat kell dolgozni kora reggeltől késő estig. Aztán meg nem mindennap akad munka; élni pedig kell. Ugy gondolkodott tehát Heder, hogy jobb volna valami hivatal után látni. És tett is lépéseket ez irányban. Egy napon megszólítja az asszonyt egy

ismerőse, hogy az urának állandó foglalkozást tudna. Nem kell, mondja Hederné, köszönöm a jószágát, de már van más hivatala. Ugyan mi? kíváncsiskodik a jóakaró. — Hát kérem, mondja amaz, az uram a városnál — utcaseprő lett.

Ki lesz a győztes? Béres József és Péterfy János kissé illuminált állapotban bandukoltak az utcán föl-alá. Természetesen vita támadt köztük. A felett vitakoztak, hogy az orosz—japán háborúban ki lesz a győztes. Egyikük orosz, másik japán párton állott. Hiába akarták egymást szép szóval, argumentummal meggyőzni, nem sikerült. Végre is harcoló felek módjára ökölrel akarták eldönteni az igazságot, miből óriási lármával olyan botrány keletkezett, hogy a rendőrségnek kellett közbelépni. A két hadakozó atyafi ellen éjjeli botrány okozása miatt megiditották a rendőri eljárást.

Tüzek. A veres-kakas vérszesen röpköd szerte a vármegyében. A nagy szárazságban kétszeres szigorral kellene végrehajtani a tűzbiztonsági intézkedéseket s nagy gondnal ügyelni a könnyen tüzetfogó dolgokra. A szigor és gondosság hiánya miatt sokszor vet lángot egy-egy kazal, szalma-tető, istálló s a tűz nagy értékeket semmisít meg. — Nagykanizsán Ujvári Gézának a Teleki uton levő háza mellett felhalmozott szalma gyuladt meg s miután a kazal nagyon közel volt a házhoz, az is tüzet fogott. Sok szalma, széna és gabna égett el. Csak a tűzoltóság megfeszített munkájának köszönhető, hogy a tüzet lokalizálni tudták. — Tapolezán husz ház és melléképület lett a lángok martaléka. — Keszthelyen Lázár Ignác istállójából csapott fel a láng. Az istálló és raktár leégett, a házakat azonban sikerült megmenteni. Ugyanaznap éjjel a szomszédos istálló gyulladt ki s égett le. — Dr. Kaiser Emil helybeli lakosnak kálóczi birtokán f. hó 4-én délelőtt, mialatt a esépléssel foglalkozó nap-szamosok ebédeltek, tűz ütött ki s egy kazal szalma a eséplőgéppel együtt elégett. A tűz által okozott kár, valamint a tűz keletkezésének oka eddig még ismeretlen.

Takarmány vasuti szállítása. Az állandó szárazság folytán az országban előrelátólag beálló takarmányhiány következtében a takarmányárak túlságos felszöktek s az állatállomány kiteleltetésének megkönnyítése céljából a földmivelésügyi miniszterium lépéseket tett az iránt, hogy az országon belül lehetőségessé váljék a takarmányban szükölködő vidékekre a takarmányfelesleggel rendelkező vidékekről takarmányt könnyebben szállíthatni. A főbb elvek ezek: a szállításhoz legalább 50 kilométerre fekvő magyarországi vasuti állomásra kell történni és pedig kizárólag gazdák részére széna, szalma és szecska küldeményeknek kell lenni, legalább 10.000 kg. monként. A szállítás költségei az árudíjszabás szerinti II. kivételes díjszabás tételei szerint szabotnának meg. Szállítás esetén az illetékes gazdasági egyesületnek erre vonatkozó igazolványaira van szükség.

Mult hóban levágott állatok. Mult hó folyamán a helybeli vágóhídon levágtak 26 db nagy szarvasmarhát, 56 db tejfogut, 77 db borjút és 89 db sertést.

Vetőmagvak ára Mauthner Ödön budapesti magkereskedő értesítése szerint Budapesten nyers árúért 50 kilogrammonként: *lóhere* 80—85 K, *lucerna* 60—70 K, *muhar* 20 K, *téli borsó* 10—11 K, *téli búkköny* 13—14 K, *cukorcirók* 11 K, *pohánka* 11 K, *köles* 8½ K, *mustár* 12 K, *bíborhere* 20—22 K, *lófogú tengeri* 10 K, *tarlórépa* 44—50 K.

Állategészségügy. A földmivelésügyi miniszteriumhoz beérkezett hivatalos jelentések szerint vármegyénk területén július hó végén 1 községben takonykór és bőrféreg, 14 községben ragados száj és körömfájás, 10 községben ivarszervi hólyagos kiütés, 1 községben rühkór, 40 községben sertésorbán és 81 községben sertésvész volt.

A „Zenélő Magyarország“ zongora és hegedűműfolyóirat 14. füzetét a következő szép zenemű-ujdonosságokat közli: 1. »Hortobágyi eszárda« két magyar dalból »Huzd rá cigány az angyalát« és »Kinyitott az erdőn a vadrózsa« Marthon Gézától. 2. »Egy fénykép meséje« víg dal. Ein Bilder Märchens. Lied. Dr. Schwimmer Auréltól. Ily gazdag tartalommal jelenik meg ezen, minden zenekedvelőnek kiváló fontosságú zeneműfolyóirat minden egyes füzetét. Előfizetési ára negyedévre 3 K.

A modern Magyarország. A XIX. század nagy politikai, gazdasági és szociális mozgalmainak hullámai a század első negyedében érik Magyarországot. Az 1825-iki országgyűlés a kiindulási pontja azoknak az eseményeknek, melyekből diadalmasan kelt ki a modern Magyarország. Lassan, de nagy szellemek termékenyítő hatása alatt biztosan halad az az éresi processzus, mely a nagy átalakulást megelőzte. — Micsoda utat kellett megtennie ennek az országnak, míg az 1825. előtti állapotokból a modern állam magaslatára emelkedett, felruházva annak minden attribútumával! Micsoda termékenység kellett ahhoz nagy szellemekben, kezdeményező erőben! A magyarok istene megáldotta ezt az országot, egy évszázadon belül legnagyobb fiait ajándékozván neki. Magyarország újjáalakulása történelmünk legszebb lapjait tölti be. Ezt az átalakulást, visszaillesztést az előzményekre, szereplő férfiak kú és biztos jellemzésével, művészi tollal írta meg a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 208—210. füzetében Marczali Henrik. A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik egyetemi tanár, ki egyúttal a kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára díszes félbőr-kötésben 16 K; füzetenként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadónál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői-ut 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján havi részletfizetésre is.

Közgazdaság.

Rozs és zab szállítása

tárgyában a „Zalamegyei Gazdasági Egyesület“ elnöksége a következő megkeresést intézte az egyesület tagjaihoz:

Tisztelt Tagtárs Ur!

Van szerencsénk szíves figyelmét felhívni arra, hogy a cs. és kir. közös hadsereg Sopron állomásra előirányzott és 1904. október 1-től 1905. május 31-ig szóló időtartamra megállapított zab és rozs szükséglet, nevezetesen: 12,000 métermázsza zab és 3,700 métermázsza rozs beszerzése az 5. hadtest hadbiztonsága által már augusztus második felében eszközölni fog, szükséges tehát, hogy résztvenni kívánó tagjainkkal egyöntetű és célravezető eljárás végett haladéktalanul érintkezésbe lépünk.

Természetes dolog, hogy t. Tagtárs úr bizonyára csak akkor fog a szállításhoz részt venni, ha ezáltal előnyös árt biztosíthat magának, és hogy éppen ezt elérhesse, felelet kívánatos, hogy tagtársaink egy csoportba tömörüljenek, ne pedig egymást külön ajánlatokkal károsítsák.

Egyesületünk a gazdák érdekében a dolgot kezelni határozta el, és mint a gazdák egyedül hivatott képviselője hivatalosan szándékozik fellépni, miáltal elérni reméli azt, hogy más ajánlkozó felett előnyben részesül.

Nem közömbös a gazdáknak tudni azt, hogy éppen a soproni élelmiszeri árt az, mely kedvező földrajzi fekvésünknél fogva a mi vidékünkön kedvezően beszerezhető szükségletét annál is inkább, mert tudomásunkra jutott, hogy a soproni gazdasági egyesület az idén a katonai szállításokra nem reflectál, és ennél fogva tagtársaink számára előnyösnek tartjuk, ha a szállításban résztvehetnek.

Természetes dolog, hogy az árakat a t. tagtárs urak önmaguk állapítják meg, miután senki sem kényszeríthető arra, hogy gabonáját neki meg nem felelő árban adja el.

Felkérjük tehát t. tagtárs urat, szíveskedjék velünk lehetőleg f. évi augusztus 15-ig közölni, hogy mily árban volna hajlandó, mely vasuti állomásra szállítva és mily mennyiségű idej termései zabját és rozsát, feltéve, hogy ezen cikkeik egészséges, száraz és rostált állapotban lesznek, szállítani, avégből, hogy az ajánlatot kellően megszerkeszthessük.

Amidőn az idő rövidsége folytán szíves elhatározásának mielőbbi közlését kérjük, maradunk

kiváló tisztelettel

Voigt Ede
titkár.

Hertelendy Ferenc
elnök.

„Agraria.“ Egy éve mulott, hogy az „Agraria“ zászlóját kibontva a hazai ipar szolgálatába szegődött.

Rövid ugyan még az idő, de eredmények tekintetében már is szép multtal dicsekedhetik ezen vállalat. Több mint egy millió korona forgalmat ért el már az első év alatt és ezen tekintélyes összeg bizonyára eléggé igazolja azt, hogy a magyar földbirtokosság — főleg a nagy uradalmak — ezen vállalatnak működését melegen karolták fel és így a vállalat csakugyan szép jövőnek néz elébe.

Most amidőn az iparpártolás oly sok irányú mozgalmait látjuk a magyar ipar érdekében haragra kelni, valóban kitűnő példát teremtett az „Agraria“, a midőn oly irányzattal lépett az egyéb magyar iparpártolók sorába, hogy nem csupán felébredtse figyelmét a nagyközönségnek a magyar gyártmányokra a vásárlásoknál, hanem az „Agraria“ egyáltalában mást, mint magyar gyártmányt nem is hoz forgalomba és ez oly minden dícséretet érdemlő választása a magyar iparpártolásnak, hogy csak kívánatos volna, miszerint más szakmában is bevezetnék az iparpártolás ily módját.

Az „Agraria“ ezen uttorése a magyar ipar érdekében annál is inkább méltánylandó, mert ez által a vállalat mintegy saját kezére tett nehezítő bilincseket, tekintve, hogy működését oly időben folytatja, a midőn különösen a gazdasági gépekben csak úgy hemzsegnek a külföldi gépek importált termékei, a melyek sajnos még mindig elég súlyos mértékben nehezdednek a magyar termékekre, a magyar iparra. Mindazonáltal fáradtságot és áldozatot nem kimélve igyekezett a vállalat magának lépésről-lépésre tért hódítani, ez által az idegen gyártmányokat, a hol erre alkalom nyílt, kiszorítani, a mi bár kezdetben sok nehézségbe ütközött, de ernyedetlen és kitartó munka folytán még is sikerült már egy év alatt elérnie azt, hogy az „Agraria“ szót egész Magyarországon ismerik és mindenki tudja, hogy e név oly vállalat cége, mely céljaira való tekintettel méltán érdemeli meg a hazai gazdaközönség és kereskedővilág osztatlan pártfogását, mert az első és egyedüli ily irányú vállalat az országban.

Az „Agraria“ már is a legnagyobb mérvben elosztatta azon téves hitet, hogy a külföldről importált gépek szerkezet és anyag tekintetében a hazaiakat felülmulják és bebizonyította, hogy ellenkezőleg a magyar ipar termékei jogosan állíthatók az idegenekkel egy sorba, mi által közelebb jutott kitűzött céljához és ma már könnyebben esik az eddig elfogult gazdakörökben is az idegen gyártmányokkal szemben a verseny sikerrel felvenni és ezen sikereket által nem csupán a hazai iparnak szerezte meg a tiszteletet és pártfogást, hanem hozzájárult ahhoz is, hogy az egész magyar ipar iránt a kellő bizalom megszilárdíttassék. Ez pedig olyan munka, mely osztatlan tiszteletet érdemel meg mindenkítől.

Megjelent az „Agraria“ első nagy képes árjegyzéke (ingyen kiadás) díszes kiállításban, mely a gazdaságban szükséges összes gépeket és cikkeket magában foglalja. Ezen kiváló szakmunka gazdaságok részére nélkülözhetetlen tanácsadó, egyúttal a magyar gépipar előrehaladottságának hí tükre. Az „Agraria“ irodái: Budapest, V. ker. Váci-ut 2. sz. alatt vannak.

Fentartható-e a talajerő takarmánynövények termelése által? A takarmányfélék tudvalegyőleg a talaj-termelő növények csoportjába tartoznak, mivel a talaj tápanyagtartalmát korántsem veszik annyira igénybe, mint más kulturnövényeink. Ezért oly kívánatos az, hogy a takarmánynövények a vetéstartásba felvétsenek, mivel kulturnövényeink legtöbbje a talajt tulságos mérvben igénybe veszi, lehet mondani kizsárolja. Be kell tehát a termelés rendszeresebbé és biztosabbá tétele céljából vetéstartásunkat úgy rendezni, hogy helyet találjanak abban azon növények is, amelyek a talajerő fentartásánál elsőrendű szerepet játszanak. A takarmánynövények után származó széna, zöldtakarmány stb. gazdaságainkban lesz feleletve s így trágya alakjában megint csak szántóföldjeinkre kerül vissza, ellentétben többi kulturnövényeinkkel, melyeknek productumai piacra vitetnek. Azon kérdésre, hogy fentartható-e a talajerő teljesen takarmánynövények termelésével, felületes vizsgálásnál fentiek alapján fejtetlenül ki lehet mondani, hogy igen, míg

alapos számításokkal a felelet mégis ellenkező lesz. A takarmánynövények után származó trágyázás ugyanis nem más, mint ezen növények által a talajból kivont tápanyagok egyszerű visszapótlása, a mellyel tulajdonképen végeredményében semmi más célt el nem érünk, mint ezt és a feltakarmányozásból származó egyes állati termékeket, mint hust, zsirt, tejet, gyapjút stb. de koránt sem azt, hogy többi kultúr-növényeink piacra vitt productumai is visszapótlóssanak a talajnak. Az tény, hogy a takarmány és piaci növények helyes arányokbani termelésével a rendszeres tápanyag visszapótlás sokszor nagyon hosszú időre elodázható, mert a takarmánynövények a talajt csak igen kis mértékben veszik igénybe s annak fizikai tulajdonságaira nagyon kedvező befolyást gyakorolnak s továbbá mivel így a talaj természetes visszapótló ereje is jobban érvényre juthat; de a végtelékig ez nem üzhető s más módon kívülről behozott koncentrált takarmányok és műtrágyafélék alkalmazásával kell segíteni a talaj megcsappant tápanyagtartalmán.

Piaci áraink a legutolsó hetivásáron 50 kilogrammonként.

	minőség szerint	Kor.-tól	Kor.-ig
búza		—	10-30
rozs		—	7-20
árpa		—	7—
zab		—	6-50
tengeri		—	6.50
bükköny		—	—
fehérbab		—	—
tarkabab		—	—
burgonya		—	—
lóher		—	—

Nyilt-tér. *)

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon barátainknak, ismerőseinknek, akik felejtethetlen férjem, illetve rokonunk

ROZER JÓZSEF

temetésén megjelenni s részvétükkel faldalmunkban részt venni kegyesek voltak, hálás köszönetet mondunk.

Zalaegerszeg, 1904. augusztus 5.

özv. ROZER JÓZSEFNÉ
és a gyászoló család.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS.

Mindazok, kik f. hó 5-én, felejtethetlen Károly fiam temetésén megjelenni szivesek voltak, fogadják ez uton kifejezett hálás köszönetemet.

Zalaegerszeg, 1904. aug. hó.

ZÁMBOLT KÁLMÁN.

NESTLÉ FÉLE gyermek-liszt.

főülmulhatatlan gyomorbeteg, diarrhoeában, bélhurutban szenvedők számára.
Kapható gyógyszerárak és drogueriákban.
Kísérleti célokra fél dobozok a 1 Korona.
A tisztelt szülőknek probadobozok és rőpiratok ingyen rendelkezésre állnak a NERUDA NÁNDORNAL féle főraktárban BUDAPEST, IV. Kossuth Lajos utca 7 sz.

Felelős szerkesztő: dr. Csák Károly.
Társ szerkesztő és kiadó: Udvardy Ignác.

Egy elismerő levél.

Wilhelm Ferenc gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító urnak Neunkirchenben, Alsó-Ausztria.
Mittersill.

Értesítem önt, az ön Wilhelm-féle antiarthritikus antireumatikus vér tisztító-teája hét személyen, akik eszurbajosok voltak, segített úgy, hogy most mind egészségesek; egy személy, ezt meg kell jegyezni, már egy egész éve ágyban feküdt és az én tanácsomra ivott ilyen teát, most pedig megint járhat a dolga után. Az én feleségem is nélkülözhetetlennek tartja a házában ezt a teát. A tea feltalálójának ezerszer köszönetet mondok. Ennek a teának minden házában és minden családban ott kell lenni.

Tisztelettel
Krüll György.

Kapható Franz Wilhelm gyógyszerész cs. és kir. udvari szállítónál Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint a nevesebb gyógyszerárakban és drogueriákban.

1 osomag 2 K és a raktárból 1 pósta küldemény 15 osomag 24 K bérmentve az osztrák magyar monarchia pósta állomásaira.

KI AKAR egyéves önkéntes LENNI?

Mindazon ifjak, kik az előirt iskolákat nem végezték, előkészültségükre és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerezhetik

az egyéves önkéntesi jogot.

Aki 1883-ban született, már föl nem vehető.

Születési év közlendő.

Prospektust ingyen és bérmentve küld

LICHTBLAU ALBERT

a katonai előkészítő tanfolyam igazgatója Debreczenben.

A felügyeletet az állam gyakorolja.

Minden családnak

saját jól felfogott érdekében csakis a

Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé

szabadna pótlékul használnia
a mindennapi kávéitalhoz.

04.1/b

Értesítés.

Alulírott részvénytársaság a „Zalavármegyei Takarékpénztár Részvénytársaság” részvényeseinek tudomására hozza, hogy az intézet részvényeire **5½—5%-os kamatláb mellett részvényenként 450—500 koronáig**

kölcsönt nyújt.

A részvények vagy a Zalaegerszegi Takarékpénztár Részvénytársaság útján, vagy közvetlenül alulírt részvénytársaságnak (Budapest, Báthory-utca 4. sz.) címére küldhetők.

Budapest, 1904. augusztus 3.

A Magyar Pénzügyintézetek Orsz. Szöv. Részvénytárs.

UNGER ANTAL

KÖNYVNYOMDÁJA ÉS NYOMTATVÁNYRAKTÁRA
ZÖLD-UTCA. ZALAEGERSEZEG. ZÖLD-UTCA.

== AJÁNLIJA ==

RAKTÁRON LEVŐ NYOMTATVÁNYAIT

== ÜGYVEDEK, KÖZSÉGI- ÉS KÖRJEGYZŐK RÉSZÉRE. ==

DÍSZMUNKÁK, MEGHÍVÓK, ELJEGYZÉSI- ÉS ESKETÉSI KÁRTYÁK, NÉVJEGYEK STB. LEGSZEBB KIVITELBEN, GYORSAN ÉS PONTOSAN KÉSZÍTETNEK.

A NYOMDA A MAI KOR IGÉNYEINEK MEGFELELŐEN, UJAN VAN FELSZERELVE.

LEVÉLBELI MEGKERESÉSEK A LEGPONTOSABBAN FOGANATOSÍTTATNAK.

GYÁSZLAPOK KÉT ÓRA ALATT KÉSZÍTETNEK.

TERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMES ÍZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

Jónak, a jobb az eliensége.

Tényleg a legjobb az eddig használatban levő szappan, szóda, por, stb. anyagoknál vászon és pamut ruhaneműk mosására, a Schicht által ujonnan feltalált

mosó kivonat,

„Asszonydicséret“

védjegy, a ruha beáztatására.

Előnyök:

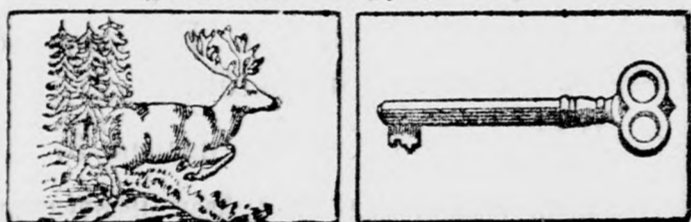
1. Az eddig szükséges volt mosási időt a felére csökkenti.
2. Fáradtságot a negyedére.
3. A szóda használatát teljesen fölöslegessé teszi.
4. Minthogy tisztábbá, tehát fehérebbé is varázsolja a ruhát.
5. Ugy a kezeknek, mint a ruhának teljesen ártalmatlan, amiért az alatt jegyzett czég kezességet vállal.
6. Rendkívül kiadósága folytán olcsóbb, minden más mosáshoz képest.

Nélkülözhetetlenné válik minden háziasszony és mosónőnél egy egyszeri kísérlet után.

— Mindenütt kapható. —

Schicht-szappan

„szarvas“ vagy „kulcs“

jeggyel

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. Minden káros alkatrésztől mentes.

..... Mindenütt kapható! .....

Evásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

Schicht György, Aussig

A legnagyobb gyár a maga nemében, az európai szárazföldön.

Egy jó házból való fiu tanoncnak felvétetik UNGER ANTAL könyvnyomdájában = Zalaegerszegen. =

Egyéves önkéntességre előkészítő iskola Zsolnán.

A polgári iskola igazgatóságának felügyelete alatt.

Középiskolai tanárok! Fényes taneredmény!

Tanfolyam kezdete f. évi szeptember 20-án.

Felvilágosítást ad

a tanfolyam igazgatósága.

Árlejtési hirdetmény.

A zalaegerszegi magyar királyi állami felső kereskedelmi iskola tantermeinek fűtéséhez az 1904/5-ik iskolai évben szükséges

husz öl első minőségű bükkfa (hasábfa)

szállítása ügyében a zárt írásbeli ajánlatok alulírottához

1904. évi augusztus hó 28-án délelőtt 10 óráig

beadandók. A később érkezett ajánlatok nem jönnek figyelembe.

A zárt ajánlatok borítékjára „AJÁNLAT“ irandó. Mintául egy félöl fa az iskola udvarába szállítandó.

Zalaegerszeg, 1904. augusztus 3.

Udvardy Ignác

állami felső kereskedelmi iskolai igazgató.

Fernolendit

CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ.

cipő fénymáz, a világ legjobb fénymáza és Glanzcrème világos cipők számára legszébb fényt adnak és megtartják a színt állandóan. Sárga vagy barna bőrből készült foltos cipők Lyosin alkalmazásával egész új színt kapnak.

Alapítotott 1812.-ben. Gyárraktár Budapesten, V. Lipót-körút 24. A levelek Bécsbe illi. intézendők. A mosáshoz Brunnen-szappan veendő.

„MAYER“ gépgyár

vas- és fémöntőde részvénytársaság SZOMBATHELY.

Raktár: Budapest, V., Lipót-körút 15.

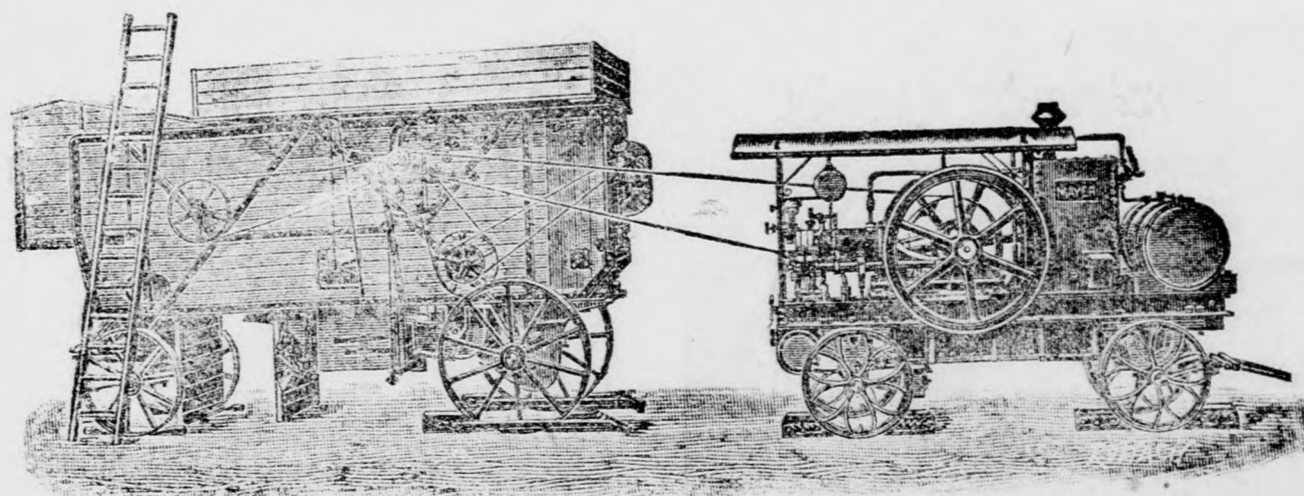
Készít mindennemű

Gazdasági gépeket, kitűnő szerkezetű Benzin- és szivó-gázmotorokat 2-50 lóerőig

Benzin-motoros cséplőkészletek.

Legolcsóbb üzem!

Tűzveszély kizárva!

Malomépítészet: Új hengerek, minden e szakmába vágó gép gyártása. Teljes műalmi berendezések.

Különlegesség: Legújabb szerkezetű csavaros és szabadalmazott víznyomó masu borsajtók.

Osborne D. M.-féle világhírű amerikai arató és kaszáló gépek magyarországi kizárólagos képviselőse.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

Kívánatra minden szükségletre külön költségvetés.

A „Kávé király“-hoz

A ki nagyon jó zamatu s illatu kávét kedvel, az csakis „**Király kávét**“ vegyen, mely a legkiválóbb fajok vegyítéséből áll s egy még eddig nem létezett módszer szerint van pörköltve.

Hosszas kísérletezés után sikerült ezt elérnünk s így minden kávéismerő, ki egyszer megízleli, soha más kávét nem fog használni.

Ismertes, hogy a kávé a legérzékenyebb cikk, melyből a finom zamatu s illatu azonnal elillan, valamint minden izzu s szagot felvesz, miért is ezen kiváló kávét lemezdobozokba csomagoljuk s szállítjuk bármely postaállomásra bérmentve, utánvétellel a következő árban:

1 kgros doboz . . .	4 K 80 f
2 > > . . .	9 K — f
4 > > . . .	17 K 20 f

Ezen különleges pörkölt kávé kivül ajánljuk a következő nyers fajokat, szinte bérmentve, utánvétellel bármely postaállomásra.

1 posta-csomag 5 kgr. legf. Cuba	K 13 50
1 „ „ 5 „ „ Ceylon	„ 12 —
1 „ „ 5 „ „ Jamaica	„ 11 20

BIRÓ és TÁRSA

a „Kávé király“-hoz.

Budapest, VI. Teréz-körut 2/a—b.

A „Kávé király“-hoz

Somatose
oldható húsfelhárny
a hús tápanyagát tartal-
mazza (tojásfehérnye és
sól) maján-m ízű, tel-
ményesen oldható por-
alakban.
a lehető legjobb
erősítő szer
gyenge, a táplálkozásban
viesszamaradt egyéneknek,
mellazategyeknek, idegbe-
tegeknek, gyomorbelek-
nek, gyermekgyasoknak,
angol kórban szenvedő
gyermeknek, gyöngyülök-
nek stb., stb.,

Vas-Somatose
alakjában különösen
sápkórban
szennedőknek orvosi-
lag ajánlva.
Somatose nagy mértékben
emeli az étvágyat.
Kapható minden gyógyszer-
tárban és drogeriában.
Csak eredeti csoma-
golásban valódi.

Festékgyárak ezeltől
Bayer Fr. és társa, Elberfeld.

Eladó

egy sárga angol vizsla;
kitünő aportérozó és fegyel-
mezett. Megtekinthető az
éotvösi erdész hivatalnál.

Pénzt,
sok pénzt,

havonként 1000 koronáig
kereshet mindenki tiszt-
ességesen minden szak-
ismeret nélkül.

Küldje be címét E 473
jelige alatt a következő
címrre: Annoncen-Ab-
teilung des „Merkur“
Mannheim, Meerfeldstr.

59494/904. számhoz.

Árlejtési hirdetmény.

A balatonfüredi felső népiskola elhelyezésére szolgáló épület felépítése alkalmával teljesítendő és összesen **103783 K 57 fillérrel** előirányzott föld-, kőmives-, elhelyező-, kőfaragó-, vas-, ács-, cserépfedő-, bádogos-, asztalos-, lakatos-, mázoló-, üveges-, padoló-, burkoló-, szobafestő-, kályhás-, kárpitos-, csatornázás-, fürdő- és árnyékszék berendezési munkák elkészítése, illetőleg szállítása iránt a következő feltételek mellett nyilvános árlejtés hirdettetik.

1. Az árlejtésben részt vehetnek mindazon szakértő hazai iparosok vagy vállalkozók, kik üzletük gyakorlására hatósági engedéllyel bírnak.

2. Ajánlat az összes munkákra, egyes munkacsoportokra, vagy pedig egyenkint külön-külön is tehető.

3. A munkákra vonatkozó munka kivonatok és ajánlati minták vállalkozók rendelkezésére bocsáttatnak és kötelesek abba egységárait beiktatni, a végösszegeket pedig úgy számjegyekkel, mint betűkkel kiírni. Csakis azon ajánlatok fognak figyelembe vétetni, melyek a kiszolgáltattott eredeti ivenk tétetnek.

4. Később érkezett, távirati uton küldött, vagy pedig utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

5. Az egy koronás bélyeggel ellátott és lepecsételt ajánlatok legkésőbb **f. évi augusztus hó 29. napjának déli 1 órájáig** a vallás- és közokt. m. kir. Miniszterium segédhivatali főigazgatójánál (V. Hold-utca 16. sz.) nyújtandók be.

6. A beadott ajánlatok a vallás- és közokt. m. kir. Miniszterium kebelében f. évi augusztus 30-án déli 12 órakor (V. Vadász-utca 33. sz. III. 13) nyilvánosan felbontatnak.

7. Tartoznak ajánlattevő vállalkozók az általános feltételek 6. §-ában az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénzt az ott körülírt módozatok és kikötések mellett a budapesti IX. ker. állampénztárnál, vagy pedig az ottani vagy veszprémi m. kir. adóhivatalnál az ajánlat benyújtása előtt letenni és az erről szóló nyugtát az ajánlathoz csatolni. Ajánlatokhoz **készpénz vagy értékpapír bánatpénzül nem csatolható.**

8. Fentartja magának a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszterium azon jogot, hogy az ajánlattevő vállalkozók közül a jutányosság szem előtt tartása mellett a munka kivitelével és végrehajtásával azt a vállalkozót bizza meg, ki a jól és helyesen készített munkák teljesítése iránt már eleve is a legtöbb biztosítékot nyújtani képes.

9. A munkára vonatkozó különleges feltételek és tervek Herczegh Zsigmond és Baumgarten Sándor építészeknél (Budapest, VIII., Köztemető-ut 4. sz.) naponta délután 3—6 óra között megtekinthetők, ugyanott fognak az ajánlati minták és munkakivonatok a jelentkező vállalkozóknak kiszolgáltattani. A műszaki művelet másolati példánya a **Veszprém vármegyei kir. államépítészeti hivatalnál** ugyancsak megtekinthető.

Budapest, 1904 július hó 26-án.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minisztertől.

Bérbeadás.

A méltóságos gróf Batthyány Zsigmond ur
novai uradalmához tartozó évenkénti hat **ország-
gos vásár**

helypénzszedési joga

1905. évi január hó 1-től és a

nagyvendéglő a mészárszékkel

1905. évi április 1-től külön-külön is bérbe fog adatni.

A nagyvendéglőhöz tartozik a közvágóhid is,
mely után a vágatási díjak bérlőt illetik.

Bővebb felvilágosítást ad az **uradalom
intézősége** Nován.